

Struktura textu je dobře volená a napomáhá přehlednosti a srozumitelnosti. Už v předmluvě se čtenář ve stručnosti seznámí se vším, co může hledat a očekávat, může si potom vybírat jednotlivé kapitoly podle svého osobního a okamžikového zájmu. Každá kapitola je uvedena abstraktem, tedy opět pomocí čtenáři v jeho orientaci. V několika kapitolách autorky (ano, všichni členové týmu jsou ženy) procházejí sociokulturní kontext vnímání porodní bolesti, pokračují tématem psychologických aspektů porodní bolesti, vyrovnávání se s nimi, strachem s nimi a s porodem obecně spojeným. Samostatnou kapitolou je i téma matkou vyžádaného porodu za pomoci tzv. císařského řezu. Některé pasáže jsou ve svém vyznění obecnější a dávají zamyslet se v širším kontextu. Tak je tomu například u komponent bolesti. Stručně, ale srozumitelně je procházena komponenta emoční, behaviorální a kognitivní, včetně možných nástrojů a podob zachycování, měření. Bolest je vždy komplexní, determinovaná zkušeností, očekáváním, osobním i sociálním prostředím. Autorky nabízejí výsledky řady mezinárodních studií zaměřujících se na rozdíly prožitku bolesti. Porovnávají se kulturní a národnostní

rozdíly mezi rodičkami, vzdělání, věk, očekávání atd. Ze všech těchto empirických výzkumů spočívajících na co nejkonkrétnějších datech vyplývá cosi zásadního: že totiž ani tak nejde o potlačení bolesti spojené s příchodem nového života, že také ani nejde o bagatelizaci bolesti jako něčeho nepříjemného, nežádoucího, ale bohužel nevyhnutelného, ale o to, dát všem takovým prožitkům, jejich projevům a s nimi spojených kognicí (myšlenek, fantazií apod.) nějaký smysl. Takový smysl, který patří do lidského žití, který pomáhá snášet bolest a diskomfort a zamezuje, aby nastoupilo utrpení. Jako muž, který nepodstupuje zkoušku porodních bolestí, si snad mohu dovolit trochu filosofičtější nahléd a přání, aby příchod člověka na svět byl spojen s bolestí, která má smysl a je provázaná s nadějí a vznešeností.

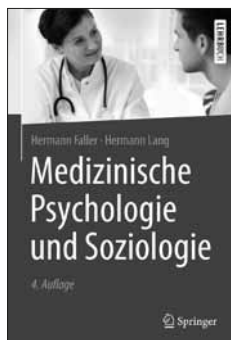
Diskutovaná publikace je povedená jak obsahem, tak tím, že vychází v angličtině, a je tak neomezeně dostupná. Doporučuji tuto publikaci k četbě a diskusím odborníkům nejrůznějších specializací, ale také všem, kdo porod a vše, co je s ním spojené, nepovažují jen za rutinní zdravotnický akt.

prof. Ph.D. Jiří Šípek, CSc., Ph.D.

Faller H, Lang H.

MEDIZINISCHE PSYCHOLOGIE UND SOZIOLOGIE.

Berlin, Heidelberg: Springer Verlag 2016;
4. přepracované vydání, 384 stran.

Autory recenzované knihy, jež vychází v řadě Springer – učebnice, jsou zkušení pedagogové, psychologové a profesori medicíny. Prof. Hermann Faller vede Oddělení lékařské psychologie, psychoterapie, lékařské sociologie a rehabilitačních věd na univerzitě v německém Würzburgu, spoluautor prof. Hermann Lang je bývalým přednostou Institutu

psychoterapie a lékařské psychologie na téže univerzitě. Ke spolupráci si přizvali 10 kolegyní a kolegů, kteří zpracovali pro tuto učebnici dílčí témata.

O kvalitách a potřebnosti knihy svědčí i skutečnost, že se jedná o čtvrté, doplněné a přepracované vydání (prvé je

datováno r. 1998). V Německu, jak se zdá, je jednou ze základních učebnic lékařské psychologie a sociologie na lékařských fakultách.

Cílem učebnice je poskytnout čtenáři přehled teoretických a metodických základů psychologie a sociologie, jež jsou významné zejména pro vztah lékař–pacient, což se neobejde bez porozumění situaci nemocného a žádoucích způsobech jednání (a komunikace) lékaře s pacientem. Sami autoři zdůrazňují klinický, tedy především praktický význam lékařské psychologie a právě recenzovaná knížka má k této intenci přispět a studenty medicíny připravit z pohledu teorie na zkoušku i klinickou praxi. Jinými slovy: učebnice předmětu lékařská psychologie a sociologie má medikům zprostředkovat vědění, jež budou potřebovat v kontaktu s nemocnými, ať již se jedná o sdělování věcných i nepříznivých informací, nebo psychickou podporu nutnou pro překonávání choroby, zvýšení motivace ke zdravému životnímu stylu apod.

Autoři knihu rozdělili do tří částí a jedenácti kapitol, závěrem pak zařadili seznam použité literatury a věcný rejstřík. Pro přiblížení celé práce dále uvádím názvy jednotlivých částí, kapitol a hlavní témata těchto kapitol.

Část I – Vznik a průběh chorob

1. Systémy týkající se zdraví a choroby (zdraví a nemoc, postižená osoba, lékařství jako systém vědění a jednání, společnost).
2. Modely zdraví a choroby (behaviorální modely, psychobiologické modely, psychodynamické modely, sociálněpsychologické modely, sociologické modely).
3. Metodické základy (vytváření hypotéz, operacionalizace, testová diagnostika, plánování vyšetření, so-

ciálněvědní metody získávání dat, psychobiologické metody získávání dat, zpracování a interpretace dat, vyhodnocení výsledků).

4. Teoretické základy (psychobiologické základy, učení, kognice, emoce, motivace, osobnost a styly chování, vývoj a primární socializace (dětství), vývoj a socializace během života (adolescence, střední dospělost, senium) a sekundární socializace, sociodemografické determinanty života, sociostrukturální determinanty života).

Část II – Jednání lékaře

5. Vztah lékař–pacient (jednání lékaře, role lékaře, role nemocného, komunikace a interakce, zvláštnosti komunikace a kooperace).
6. Vyšetření a rozhovor (první kontakt, explorace a anamnéza, tělesné vyšetření).
7. Posouzení a rozhodnutí (základy diagnostického rozhodování, kvalita posouzení).
8. Formy intervence a zvláštní medicínské situace (poradenství a vzdělávání pacientů, psychoterapie, intenzivní a emergentní medicína, transplantační medicína a onkologie, genetické poradenství a reprodukční medicína, sexuální medicína, smrt a umírání, truchlení).
9. Pacient a zdravotní systém (stadia vyhledávání pomoci, potřeba a poptávka, patientské kariéry v rámci systému péče, řízení kvality ve zdravotnictví).

Část III. Podpora a uchování zdraví

10. Podpora a uchování zdraví: prevence (pojem prevence, zdravotně relevantní modely chování, primární prevence, sekundární prevence, terciární prevence, rehabilitace).
11. Podpora a uchování zdraví: opatření (výchova ke zdraví a podpora zdraví, rehabilitace, svépomoc a ošetřování).
Seznam literatury
Věcný rejstřík

Podle mého názoru odpovídá recenzovaná učebnice plně a ve všech směrech požadavkům kladeným na vysokoškolské učebnice. Je napsána a členěna logicky, jed-

notně, z hlediska obsahu vyváženě, zdůrazněn je biopsychosociální (celostní) a multimodální přístup (včetně genetické stránky), přičemž z didaktického důvodu převládá tradiční rozdělení probírané látky. Každá kapitola je uvedena stručným sdělením, co bude následovat, i se zdůrazněním toho nejdůležitějšího. Na začátku všech podkapitol pak nalezneme cíle učení včetně toho, co by měl čtenář po prostudování té které části znát, závěrem je doporučena literatura k případnému prohloubení znalostí. Jedná se o učebnici tradiční a prakticky zde chybějí internetové odkazy a zdroje. Domnívám se, že z učebnice se výborně studuje, jelikož je napsána čtivě, poměrně jednoduše, důraz je položen na názornosti. Grafická úprava je strážlivá a účelná. Základní pojmy jsou definovány a objasněny na příkladech, text je proložen kazuistickými zlomky a příklady z praxe. Názornost je zvyšována tabulkami, schémata apod.

V Německu od r. 2003 platí nový zkušební řád, jenž je závazný pro všechny lékařské fakulty. Místo lékařské psychologie a lékařské sociologie je v něm jasně vymezeno, oba předměty jsou povinné, vyučované v preklinické části studia a zkoušeny společně. Pokud jsem správně informován, tak v posledních letech probíhá zkoušení za pomoci počítačů a formou vědomostních testů, jež jsou centrálně a anonymně vyhodnocovány, výsledky pak zpětně poskytnuté jednotlivým lékařským fakultám. V našich podmínkách je lékařská psychologie často vyučována společně s lékařskou etikou a na některých fakultách jejich výuka přesahuje do klinické části studia, což je jistě výhoda, neboť studenti jsou osobnostně zralejší a mají zkušenost s pacienty. Náplň vyučovaných předmětů není dána striktně a odvisí od přednostů ústavů, kde výuka probíhá – liší se v obsahu, důrazech i rozsahu výuky.

Závěrem konstatuji, že v recenzované učebnici lékařské psychologie a sociologie najdou zdroj poznatků a poučení nejen německy čtoucí studenti medicíny a studenti ostatních pomáhajících profesí, nýbrž i lékaři v klinické praxi, neboť jejími autory jsou zkušení profesori obeznámení s praxí a zakotvení v realitě. Domnívám se, že její překlad a vydání by znamenalo výrazný přínos pro výuku zmíněných oborů a přineslo by užitek i klinickým medicínským oborům.

prof. PhDr. Jan Vymětal

ÚHSL, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze

OZNÁMENÍ

Vážené kolegyně a kolegové,

s potěšením Vám oznamujeme, že ve dnech **7.–10. června 2017** se bude **v Luhačovicích konat XVII. celostátní konference biologické psychiatrie s mezinárodní účastí**. Veškeré potřebné informace jsou na webových stránkách kongresu <http://www.kongres-luhacovice.cz/>

Do 28. 2. 2017 je možno se hlásit k aktivní účasti (symposium, přednáška nezařazená do symposia, poster, workshop) na adresu hosak@lfhk.cuni.cz

Budeme se těšit na Vaši účast na kongresu.

Výbor Společnosti pro biologickou psychiatrii
Výbor Sekce biologické psychiatrie PS ČLS JEP